

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikálních Ludevítů Fleischera v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

Fr. Tůma a Václ. Tomášek co skladatelé kostelní.

Od hraběte dra. Laurencina.

Tůma zastupuje naproti svým současníkům a soudruhům v umění místo jednostranného racionálně-nábožného pojetí mešního aneb vůbec kostelního textu v tónech, a tóny, které si za úlohu obralo, své výtvořiny jistou nesklonnou vážností, až do nejjemnějších tahů zavile držíci důstojností reflexe oduševnit. Toto racionalistické pojetí mešního a kostelního textu vůbec jeví se u *Tůmy* ve všech možných směrech, z nichžto toliko jen jedno dílo pozorovati se může. Co do formy vyniká toto čistě pojmové uchopení—se božích a kostelních slov v útvorech našeho skladatele převládáním ano *samovládou nejpřísnějšího kontrapunktického živlu*. Každý pohled do výborných *Tůmových* partitur ukazuje nám zde *imitatorní*, onde *harmonické*, zde *fugirované*, tam v duchu tak zvaných starých církevních tónin myšlené *provedení*; každé z jeho témat dá se dle všech druhů podvojného aneb vůbec vícenásobného kontrapunktu obrátiti; z každé z těchto základních myšlének lze hned v jejím původním vyskytnutí—se nejrozmanitější způsobností k užšímu vedení poznati, a sledujeme—li způsob jejího rozvětvení, vidíme v ní nejpřísnější dialektickou metodu, kterouž si možná kromě Bacha vždy jen tónově vtěleno mysliti. Ve způsobě *Tůmova* thematického vedení lze pozorovati věčné se zdokonalování, neustále zvyšované vyvinování a při vši logické přísnosti vždy podivuhodně volné nenucené proudění. Tato okolnost přiměla as životopisce tohoto skladatele v Schillingově „Encyclopedii veškerých hudebních věd“ (6. svaz. str. 795) k výroku: „*Tůmovy klasické církevní skladby chovají se v hudebních archívech co vzácné skladby*.“

Avšak nalézají se ještě jiná okolnost, která cennost *Tůmových* skladeb tak vysoko staví, že si každý, kdož jeho útvory jen poněkud zná, vroucně přeje, aby nadherné církevní skladby tohoto mistra neležely pouze v hudebních pokladnách nakupeny, a na tento způsob přístupny byly pouze mladíkům, kteří by partitury tyto studovati chtěli, nýbrž aby skladby *Tůmovy* na kůrech kostelních k povznešení zbožnosti zavznívaly.

A zde vyplývá druhé duchovní stanovisko nábožensko-tónového racionalismu *Tůmova*. Spočívá na oné vysoké ušlechtilosti, na oné hluboké značnosti, na oné přísné vážnosti jeho témat a jich způsobu provedení; spočívá na oné pronikající pravdě, s nížto náš skladatel text svaté mše a žalmů v jeho celosti jakož i v jeho jednotlivostech, prost jsa všeho bažení, by se zalíbil, prost jsa všeho titěrkování, prost všech marných libohlasých cetek, věrně pojal a vyjádřil.

V *Tůmových* církevních skladbách jest vždy trefně základní charakter a smysl slov podán a s důsledností nejhlubšího porozumění až ku konci podržen a proveden. *Tůma* vše obešel a všeho se vystříhal, co by jen nejslabší stín nevážnosti na sobě neslo; jeho skladby jsou vždy pravdivé, vždy ušlechtilé, vždy krásně značí se v nich věrně podstata, obsah a smysl za základ položených slov. Ale jak již praveno, jsou všechny tyto přednosti výsledkem dozrálé reflexe, nejvšestrannějšího vědeckého vzdělání našeho skladatele; jsou výsledkem myslivosti čili důmyslnosti, která svým bohatým obsahem jedině k oné stálosti a neměnitelnosti náboženského uvědomění a pohřížení—se v boha dospěla. Je to tónově vtělená filosofie o slovech božích, která se v *Tůmových* skladbách jeví. Tato filosofie vystupuje zde ale tak rozhodně a je tak proniknuta vznešenou úlohou, že mnoho přesvědčovacího umění k tomu zapotřebí, abychom vyrozuměli, že tato nádherná hudba jest jen odrazem nejhlubšího vědění a že vlastně z oné dětské víry, z duše každého skutečně náboženského umění nevyšla.

Tento duchový klam přispívá k tomu, že nám *Tůmovy* skladby tak drahé jsou, a klam ten neruší jejich významné dojmy i toho, jenž odhaliv onen závoj vlastní snažení a chtění *Tůmovo* vyzpytoval.

Poznání tohoto zastřeného obrazu mile na nás působí. Takovýto racionalismus dá si i nanejvýš věřící křesťan líbiti, přilne k skladbám *Tůmovým* a těžce, ano velmi těžce se s ním loučí.

(Dokončení.)

Něco o hudebnictví Slovanů.

T. Bulgarin dí ve svém spisu „Wospominija“ zvaném: „Poláci, podobně Čechům, jsou národ hudební — a Čechové

proto jen převyšují v hudbě všechna slovanská plemena, že mají v Praze konservatorium, rozšiřující vkus a vzdělávající učitele.“ — Příčina, proč Čechové nad jiné Slovany v hudbě vynikají, zdá se nám v něčem jiném záležitosti, nežli pouze v konservatoriu Pražském, neboť jinak by Poláci a leckterý jiný národ jen dobré konservatorium zříditi potřebovali, aby se v hudbě vyznamenali. A jak to vyhlíželo s českou hudbou v poměru k jiným národům, když v Praze konservatoria ještě nebylo? Myslíme, že ne tuze špatně, kdežto za našich časů, kdežto hudební umění u nás zkvétá, veliká část dobrých, snad i výtečných hudebníků o Pražském konservatoriu ani neví a mnohem větší část žáků a učitelů hudebních vlivu jeho nepodléhá. To však na ujmu ústavu toho řečeno nebud, neboť úlohou jeho není ani být nemůže, aby svým působením všechny milovníky hudby bezprostředně zahrnoval. Úlohou jeho jest, schopnosti již přítomné, nadějně, důkladně pěstovati a k vyššímu stupni umění vzdělávati; schopnosti k tomu vzdělání ale, jsouce více vrozené nežli přijaté, nabyté, musí být u velikém množství již v národu, v jeho povaze duševní, musí činit část národního rázu, mají-li od národů cizích uznány a za značné vyhlášeny býti. *Pravá tedy příčina toho, proč Čechové hudebním uměním nad mnohé národy prosluli, leží v četnosti kapacit hudebních, které dohromady (ne však jednotlivé zvlášť) toho dokázali, že Čechové slují národem hudebním, a že toho zasluhují, o tom svědčí veliký počet hudebníků a hudebních umělců českých.*

Avšak málo by prospěly jednotlivcům a celku vůbec schopnosti tyto, kdyby nebylo jiných momentů, které jsou takoruka podmínkou hudebnictví českého, a momenty ty především jsou: *katolictví a venkovské učitelství.*

Vůbec známo, že všeliké umění náboženstvím od jakživa podporováno bylo, že stavitelství, sochařství, řezbářství, malířství, hudba i zpěv, ano i básnické a dramatické umění mocného podnětu a bohatého předmětu v náboženství nalézaly a dílem ještě nalézají. Toto platí o náboženství pohan-ském jako i křesťanském, jmenovitě katolickém, které si obzvláště ve vytvořování, zpodobnění myšlének, v slavnosti a skvostnosti přímětků náboženských slibuje a tudy nad jiná křesťanská vyznání všelikému umění široké pole k činnosti a vyvinutí poskytovalo. Za našich však dob, za kterých u srovnání se středním věkem ocháblá mysl náboženská ve velikolepých dílech uměleckých jen velmi zřídka se ukazuje, za kterých vkus umělecký také v jiné stránky lidského života překročil, většího předmětového okresu nabyt, ba celého veškerenstva se zmocnil, *zůstala z tolikerých umění vyznání katolickému skoro jen hudba, na kterou i za věků novějších víc než druhy působí.*

Hudba a zpěv činí důležitou stránku našich služeb božích, a proto se také žádá, aby při každém farním kostele někdo byl, kdo by kostelní hudbu řídil. Ve vsích a v menších městech bývá to vždy učitel, a proto musí být hudebníkem, chce-li být učitelem, byť jinak ku školnímu úřadu sebe neschopnější byl. Učitel tedy má vedle vyučování mládeže v předmětech literních také řídit hudbu; o to ale žádný nedbá, kde vezme hudebníků — to jest jeho starost.

Pamatuje-li tedy na svou budoucnost svého úřadování,

vycvičí si ze svých žáků, kteří se obyčejně samochutě k tomu hlásí, víc než potřebný počet hudebníků, při čemž mu pomocník svědomitě pomáhá, poněvadž leckdes za to od rodičů malou odměnu dostává, a později s výrůstky co kapelník o musice vydělává. *Hudba se stane školním předmětem.*

Takovým způsobem naučí se veliké množství mladíků hudbě, ovšem ne vždycky dokonale a důkladně, ale první základ jest dán, mnoho ochotníků získáno, a mezi velikým počtem hlav najde se leckterá dobrá, která vlastním cvičením doplní, čemu se od učitele naučila, aneb pilností dovrší, co jí na výtečných schopnostech schází, neřku-li že se mnohému důkladného navedení a dobrého základu i od venkovského učitele dostane. Větší část hudebníků, kteří v cizině za své umění uznání došli, pověst, že jsou Čechové národ hudební, ospravedlnili a rozmnožili, nabyta takovouto cestou umění svého, neboť málo kterému z mnohočetných dobrých hudebníků a snad i umělců bylo dopřáno vzdělání býti v nějakém výtečném hudebním ústavu, nějakým mistrem znamenitým.

Duševní povaha, ráz národu tedy činí jej hudby- a umění vůbec milovným; mravní život (náboženství — škola), často i občanské poměry probouzejí a vzdělávají vrozené schopnosti k umění hudebnímu, a dostojný zasvěcení jeho *vesměs* získají národu příjmi hudebního. Dejte severanu více pohyblivosti, více ohně, prudší krev, dejte mu k tomu přiměřená náboženství a školy, při kterých hudba důležitým předmětem jest, a uvidíte, že i Laponce a Sibiřany bude možná nazvati národem hudebním.

Slované jsou národ hudební, jejich letora, jejich povaha duševní je k tomu véde; svědectví o tom dávají jejich melodické z lidu samého pošlé písně, které, ač u jednotlivých větví typu rozdílného, tu rázností, tam rozmarnou bodrostí, tu elegičnou zádušností, tam dovádívou veselostí se charakterisujíce, přece *vesměs* okrouhlostí tónů, harmonickou barvitostí a libozvučností se vyznamenávají.

Ne všechny větve slovanské ale stejně v hudbě pokročily, a vůbec se dá říci, že Slované jihovýchodní (Rusové, Bulhaři a Ilíro-Srbové) za západními (Poláky, Čechoslovany a Lužičany) v hudebním umění zůstali. Příčinou toho jest, že u nich ony dva momenty, které jsme svrchu jako pomocné páky hudebnictví českého uvedli — náboženství a školy — takového působení nemají. Jak známo, jsou Slované jihovýchodní víc jak s tři čtvrtin vyznání řeckého, které hudbu do chrámů nezavedlo a služby boží jenom při zpěvu odbývá. Poněvadž ale mimo to vesnických škol velmi málo, organizace jejich ohledem hudby jiná, také kultura lidu nepatrná: není u nich popudu vnitřního (vzdělanost) ani zevnějšího (náboženství), ani příležitosti (školy a jiné ústavy) k učení se v hudbě. Ruští ďákové (kostelní zpěváci) zastávají ve vsích jako věc vedlejší tak dalece učitelství, že mládež čísti a psátí učí, majíce především zpěv na zřeteli. Odtud i přichází, že zpěv dosti jest v Rusích rozšířen*), hudba

*) Ano i s hudbou vojenskou před nedávnem ještě závodil. Za panování zemřelého cara Alexandra měl každý pluk (a snad posavád má) zvláštní sbor zpěváků, kteří nejen na pochodech s píšťci a hudebníky se střídali, nýbrž i při veřejných zábavách hudbu zastávali.

ale nástrojová zanedbána bývá; odtud i přichází, že Rusové převýšení jsou v hudbě od Poláků, kteří větší počet vesnických škol mají a jsouce vyznání katolického, nejen příležitosti, nýbrž i vnějšího podnětu k pěstování hudby ve svém mravním životě hojněji nalézají nežli pokrevní sousedé jejich.

Mezi všemi Slovany jsme my Čechové vesnickými školami co do počtu nejvíce obdařeni; učitelům, kteří dva úřady zastávají, ukládá se zamlčeně a prostředně vyučování v hudbě za povinnost, jiných příležitostí a ústavů k vyššímu hudebnímu vzdělání nachází se u nás víc než v jiných krajích slovanských, schopností vrozených jest u nás nemálo, a z toho všeho vesměs vyplývá, že Čechové všecka slovanská plemena v hudbě převyšují. Dejte jiným Slovanům ty samé předměty, tu samou příležitost a duch hudební, všem Slovanům stejně vrozený, bude se u všech stejnými výsledky honositi.

K. S.

Leonardo da Vinci.

Povídka ze života umělce.

(Pokračování.)

Na to uzavřel se Leonardo do svého atelieru, kdež až do svitání v hlubokém přemýšlení trval; jakmile však ranní záře se ukázala, chopil se štětce a pustil se s nevýslovnou horlivostí do práce. — Fra Eusebio navrátil se z vévodského paláce, pln jsa bázně, domů. Chtěl několikráte toho večera s Leonardem mluvit, ale vždy mu bylo praveno, že umělec ještě doma není. Druhého jitra klepal sám časně z rána na dveře atelieru — ony však byly zavřeny; přišel hodinu na to a opět bylo vše nadarmo. Ještě nebyl zvon hodinu poslední oznamoval, když se opět objevil — leč nyní otevřely se dveře.

„Čím mohu sloužiti, Fra Eusebio?“ tázal se s přívětivou tváří Leonardo.

„Byste mne ušetřil, sig. Leonardo,“ zvolal mnich pokorně. „Ó mějte smilování! Nedejte kmeta všanc všeobecnému posměchu.“

Umělec díval se zvědavě na Eusebia, neboť mu nerozuměl.

„Budoucně“ — pokračoval převor, dále oka svého nepozvedna — „pracujte kdy a jak chcete . . . Byl jsem Vám obtížný, leč nejsem zrádcem, nejsem Jidášem . . . sig. Leonardo, mějte slitování!“

Při posledních slovech převorových zpomněl si Leonardo na žert včerejšího dne a hned z toho poznal, že vévoda žert tento za vážnou událost převorovi pověděl.

Umělec chopil se rychle ruky mnichovy a vedl jej k obrazu „Večeře Páně.“ Kmet si oddechl; neboť obličej Jidášův nepodobal se v tom nejmenším obličej převorově.

V tom samém okamžiku otevřely se dveře a Ludovico jsa pouze podkoním svým doprovázen, letěl Leonardu do náruče a vřele jej k sobě tiskl.

„Není na tom dosti, že našemu milovanému malíři za jeho výborné práce zavázáni jsme,“ zvolal vévoda s výrazem nejživější vděčnosti; „my mu i za svůj život co děkovati máme! Leonardo jest ten šlechtník“ — pokračoval vévoda k převoru se obrátiv — „jenž pikle zrádců vyskoumati a vyzraditi dovedl! — Leč, co vidím!“ zkríkl vévoda, jehož oči k obmítkovým malbám Leonardovým nyní upřeny byly; „zde jest ten zrádce Giacomo v podobě Jidáše vymalován!“

„Mohl jsem lepšího vzoru míti, milostivý pane?“ táza se umělec.

„Vaše volba nemohla tak jako Vaše vyvedení lepší býti. Jak hluboká pravda spočívá v tomto sprostém a zrádném výrazu Giacoma! Leonarde, žádný smrtelník Vás nepřestihne! . . . Ale vy jste též nakreslil hlavu Kristovu, kdo Vám sloužil při tom za model?“

„Tento náčrtek jest plodem mého vnuknutí; leč s plodem tím nejsem nikterak spokojen. Ó tento Kristus! . . . já jej nikdy nedokončím!“

„Vy jste své apoštoly tak krásně vyvedl, že lepších typů ani nestává, a pročež s chutí do toho, mistře Leonarde; my víme, co váš štětec s to jest provésti.“

Avšak ani povzbuzování vévodovo ani Leonardovo přání, by své dílo viděl ukončeno, nepřispěly k tomu, aby vzoru, jehož se domáhal, našel a obmítková malba „Večeře Páně“ snad nejkrasší dílo věhlasného umělce, zůstala nedokončena.

Rydlo zvěčnilo tento překrásný obraz, tak že velkolepost komposice, dokonalý výraz hlav, jednota sestavení, jakož i ideál každé jednotlivé části žádné újmy neutrpěly. Umělec zvolil si moment, kde vykupitel k svým učenníkům praví: „Jeden z vás mne zradí!“ Při těchto slověch zdají se býti všichni jako ohromeni, a v každém obličejí jeví se dle jich povah podivení a rozčilení. Jeden div neomdlévá, druhý zůstane nepohnutý jako socha; tento zprudka vstává, onen dokazuje svou nevinnost s tónem nejčistší pravdy. Jidáš toliko je lhostejný a při vši jeho zdánlivé klidnosti pozná každý, že jest viněn.

Ve Františku I. vznikla náhle myšlénka, tuto „Večeři Páně“ i se zdí, na níž malována jest, do Paříže dát odvésti; avšak jak se zdá, byly obtíže takovéhoho podniknutí příčinou, že se to nestalo.

Po více než dvě stě letech bylo to jinému slavnému muži pozůstaveno, že památce Leonarda da Vinci holdovati mohl.

Po dobytí Italie r. 1796 navštívil konsul Bonaparte mezi jinými též klášter „Santa Maria della Grazie.“ Při pohledu na toto dílo byl Napoleon obdivováním uchvácen, napsal na svém klíně denní rozkaz, dle něhož vojsko do kláštera tohoto ubytováno býti nesmělo. Bohužel nedosáhl podmanitel svého šlechtného úmyslu; neboť krátce po odtáhnutí francouzského vojska sloužil refektář tento za konírnu a sklad na seno. Eugène Beauharnais hleděl později tento akt vandalismu zase napravit; sál byl vyčistěn; avšak dílo Leonardovo velice utrpělo.

Výborné kopie „Večeře Páně“ zůstaly sice; ona, která

se v Londýně nachází, pochází z 15. století a připisuje se jednomu z nejlepších žáků Leonardových.

4. Soupeř.

Když byli Francouzové dvakrát za sebou do Itálie vtrhli, změnil se též osud Leonardův. Co zatím Ludovico Sforza z hlavního města uprchl, dočkal se umělec žalu, že viděl, jak jeho znamenitý pro sochu vévody Františka určený oř střelcům Ludvíka XII. za terč slouží. Má se za to, že král o tomto důkazu nevědomosti a surovosti svých vojáků ničehož nevěděl, anto tento skutek co možná napravití hleděl. Dal si Leonarda představití, dal mu pensí a propůjčil mu práva na průliv Martezanský. Leonardo věnoval mu za to dva nádherné obrazy ženských a zhotovil ke dni slavnostného vjezdu Ludvíka do Milána lva co automata, jenž se k vladaři přiblížil, a když byl několik kroků v sále učinil, objevil se na prsou jeho štítek se znakem Fraocouzka.

Při všem tom, že Leonardo vždy nové zakázky dostával a že se mu se všech stran chvály dostávalo, neposkytoval mu Milán žádného více půvabu a on se do Florencie navrátil. Zde a za toho času vyvedl Leonardo svá nejlepší díla: čarokrásný obraz *Mony Lise* pod jmenem „*Joconda*“ známý; pak obraz představující „*Ješitnost a skromnost*“; dále obraz „*Sv. Jana Křtitele*“ a „*Marie Majdaleny*.“ Slavný umělec, jehožto ochrancem tehdež jen znamenitý César Borgia byl; snažil se jak se zdá svoje díla do jakéhosi spojení přivéstí. Pustil se s největší horlivostí do studování anatomie a sepsal 13 svazků, z nichžto jeho literární díla se skládají. Jeden z těchto rukopisů nalézá se v Pařížské knihovně; je to pojednání a jako všecka díla Leonardova, dle orientalského způsobu od pravé k levé ruce psáno.

Brzy však nevládl sám a sám Leonardo da Vinci v světě uměleckém. *Rafael* počal slyňouti a *Michael Angelo* pracoval ve Florenci, kdež jej Medici zanechali.

Vysokorození páni florentinské vlády objednali si k zdobení radnice dva obrazy; jeden u *M. Angela* a druhý u Leonardo da Vinci a ponechali umělcům volbu předmětu na vůli. Mich. Angelo zvolil si výjev z vojny Pisanské a Leonardo porážku *Nicola Picinina* skrze Františka Sforzu. Oba pracovali na svém kartónu docela skrytě. Dle výroku malého počtu znalců, kteří tyto práce viděli, byly to *mistrovské kusy* a zvláště v Leonardově kartónu vynikala skupenina mužských: jedni pěší, druzí na koních, kteří zuřivě o roztrhaný prapor bojovali.

Jiní ujišťují, že „porážka Picinina“ od Leonarda dokončena nebyla, anto umělec tento od něho vynalezenou námět-kou, aby barvy na kartónu upevnil, celé dílo zkazil.

Bud nehoda tato aneb skromná blahosklonnost, kterouž mu G. Soderini na jevo dával, aneb snad žárlivost proti mladému soupeři: Leonardo usnesl se na tom, že Florenc opustí, ačkoliv tam 13 let prožil. Julius z Medici odebíral se právě do Říma, aby byl přítomen slavnosti uvedení na stolec papežský bratra svého Lva X.; i pozval tedy Vinciho, aby jej doprovázel, a Leonardo přijal toto nabídnutí.

Leonardo nebyl již mlád; avšak on znal jednotvárnost dlouhé cesty zapuditi, k čemuž jeho vynálezčí duch přispěl.

Jednou zhotovoval *ptáky z vosku*, kteří tak lehcí byli, že se, jakmile malý postrk obdrželi, zvedli; podruhé snažil se vynaléztí, jak by člověk lítati mohl atd. Je to podivuhodné, že tento slavný muž ve svých spisech častěji k této otázce se vracoval.

Leonardo byl od papeže Lva X. laskavě přijat a objednal u něho *Madonu*, druh to malby, v nížto jen Rafaela za soupeře měl.

Avšak na místě co se měl malířstvím zanášeti, zkoušel Leonardo nově od něho připraveným fermežem obraz Panny Marie přetřítí a v této práci pohříženého překvapil v atelieru Leo X.

„Ten člověk nesvede ničeho!“ zvolal papež mrzutě od něho odcházeje; onf myslí na konec své práce, dříve než ji ukončil.

Hned na to druhého dne ráno povolal k sobě papež Michala Angela, jenž vytrvalostí v práci a zvláště svým mohutným talentem vsude nejskvělejších výsledků dosáhl.

Téhož dne obdržel Leonardo da Vinci list v bílé a zelené hedbávné látce zabalený a znakem francouzským zapečetěný.

5. Vypovězení.

Po krátkém čase objevili se dva mužové na jarých ořích před branami Pařížskými. Dle ochotnosti, s jakouž — jakmile jména svá oznámili, vpuštění byli, musel stran jich vyšší rozkaz udělen býti; avšak zevnějšek obou těchto mužů neprozrazoval nějaký vyšší stav; první byl mladý a byl oblečen jako bohatý Florentinský kupec; druhý byl kmet maje temný a ošumělý šat. Žádný byl by v tomto starci nepoznal skvělého rytíře, jenž před 30 lety pod jmenem „krásný Leonardo“ svůj vjezd do Milána držel.

Byl hluboce v myšlénkách pohřížen; aby jej z nich vytrhl, rozprostíral jeho mladý soudruh, jenž jeho žákem byl, nejskvělejší obrazy před ním; avšak Leonarda da Vinci nemohl rozveseliti.

(Dokončení.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech.

Z Hořovic. (Beseda. — Divadlo.) Zpěvácký spolek „Slavík“ odbýval dne 25. května 1863 v městské radnici svou

první produkci pro přispívající údy. Začátek byl učiněn efektní ouverturou „Vlasta“ od Ed. Nápravníka. Na to následovaly deklamace, písně a sbory, ježto z uveřejněného programu známy jsou. Nejvíce bavily obecnost deklamace žertovného obsahu

p. Vrátným zdařile přednesené. Z hojných písní našly zvláště obliby ty, které p. Tomec svým zvučným a příjemným barytonem zpíval, a sice: „Slovansko mladé“ — pak „Umlklo stromů šumění“ oba od Kavána. Potlesku nechtělo býti ani konce, tak že některé z písní opakovány býti musely. Zpěvácký spolek může býti pyšným, že takového nejen ve zpěvu, ale i v hudbě valně vzdělaného, v každém ohledu obětavého, v jednáních svých rázného a šlechetného muže za spoluúda získal. Jemu jakož i výkonnému údu p. Noskovi, pak řediteli panu Kulhavému lze všechny zásluhy ze řízení nynější besedy přičísti. Dále zmíniti se mladoucké sice ještě, ale nadějeplné slečny Kokšové, z mých dopisů o Hořovském divadle již známé, která zdařilou písní „Na jaře“ od Suchánka obecenstvo ve velké míře rozjařila, a píseň tu k všeobecné žádosti opakovati musela. Nemálo nás také p. Černý s několika národními písněmi, které z ochoty přednesl, překvapil. Závěrkem besedy měla se dle programu státi ráznou ouverturou k opěře „Cikánka“, poněvadž nám ale z Prahy teprv ten den před produkcí nějakým nemilým opatřením zaslátelce odeslána byla, nemohla více provozována býti, a tak se stali našinci — bez své viny — programu nevěrnými, mezeru tu vyplnili sborem „Pečlivá milá.“ Po besedě následovala taneční zábava, která až do rána trvala. Návštěva byla četná, zvláště mnoho cizích z vůkolí se sešlo. Touto veřejnou produkcí budtež žádosti našeho váženého měšťanstva poněkud ukonejšeny, jelikož již nad zpěváckým spolkem stýskati si počínalo, pravíc — ač ne snad neprávě — že po spolku ani čichu není. Necht se tedy výbor o to postará, aby se do roka vícero produkcí dávalo, a to sice třeba produkce pouze se zpěvy a deklamacemi, i doufám pevně, že se tím obecenstvu zavděčí, nebo se poslednějšimu naskytne příležitost, častěji se scházeti, trampoty a starosti nynějších časů pouze nevinnými vyraženými zaháněti a konečně co nejhlavnější, po krok zpěváckého spolku stopovati. Jak se doslýchá, postaral se výbor již také o to, by co nejdříve při tak pohodlném povětří několik výletů do několika z malebných krajin zdejšího vůkolí uspořádáno bylo. Prvý výlet bude nejspíše na Valdek, na to bude následovati výlet do Jakobova údolí „na Bilidle“ zvaného blíže Lochovic. Den, kdy se výlety odbývati budou, oznámím do Vašich listů později za tou příčinou, aby i sousední spolky v Příbrami, v Lochovicích a v Hostomíci ch obdrževše zprávy, na nich podílu a účastenství bráti mohli. — Naše divadlo z jara docela umlкло, neb není více rádně, na tak dlouhém dnu a krátkém večeru ještě bráti. V posledním čase zdejší ochotníci v krátkých dobách přece ještě dvojí představení dávali, a sice „Faustovu čepičku“ na to „Deboru.“ Při prvnějším představení bavily obecenstvo po nejvíce zpěvy Barnabášem Pimpernosem (p. Vrátným), pak Valtrudkou (sl. Kokšovou) přednášené. Co jsem při posledních představeních s utěšením spozoroval, jest to, že na divadlo již také vdané a ženaté osoby hojného a vřelého podílu berou. I našel jsem mezi nimi vydatných sil, pročez jest si přáti, aby noví údové pp. Kokeš, Beránek (Kokeš), Stummer, Šťastný, Weimer v budouciscené také vystoupili. Těmto posléz řečeným ochotníkům jest mnoho co děkovat, že „Deboru,“ ačkoliv s velikým namáháním, provedena býti mohla. Jsem však našim ochotníkům tou přátelskou radou, by budoucně lehčejších, k provedení snadnějších her volili, nebo by se lehce státi mohlo, že by tak trapně nabyté a posud udržené neskolené slávy v krátce postrádati mohli, a pak upřímně řečeno, není „Deboru“ ani pro náš lid ani pro naše herce.

✱ Z Jáchymova. (Divadelní společnost. — Kapela hornická. — Zastaveníčko. — Koncert. — Kapela střelecká.) Feidlerova divadelní společnost k nám před nedávnem zavítavší hodlá 12. t. m. odebrati se do Františkových lázní. Za svého pobytu v Jáchymově vystoupila třikráte též v blízké Ostrůvce (Schlaackenwerth), začez údové její (jak se praví) po 5 zl. velkoknížetem Toskán-

ským, jenž v podotknutém městečku své sídlo má, obdarování byli. — Za příčinou valné schůze Jáchymovského montanistického spolku dávána byla téhož dne odpoledne (1. června) v Sieglovém hostinci „u švýcarského domu“ veselka, při níž zdejší hornická kapela shromážděné obecenstvo obyčejným zdařilým přednesem veselých a vážných skladeb bavila. — V pátek dne 29. května u večer, přede dnem jmenin ředitele zdejší podreální školy veleb. p. Ferd. Döblera, pohybovala se o devíti hodinách množstvím barevných svítilen skvěle ozářená tlupa studujících od hlavní školy k bytu řečeného lidumila, aby mu zde zastaveníčko učinila. Obklopena jsouc množstvím zvědavých, zapěla vedením p. učitele Lorenze zdařile několik skladeb, načež se zase v tichosti vzdálila. — Téhož dne dáván byl v Karlových Varech ku prospěchu pohorelců Bensevských (Bensen) velkolepý koncert, při němž, jak jsem se dověděl, tamní zpěv. spolek, několik pánů ochotníků a obě Karlové-Varšské kapely spolupůsobily. Nesmím opomenouti učiniti zmínku, že v den božího těla zdejší střelecká kapela poprvé v oděvu střeleckém se veřejně slyšeti dala. Hrála bez pochlubení zdařile. R. L. *)

Z Přelouče. (Dodatek) Cítím se pohnuta, doplniti dopis, jenž „Dalibor“ přinesl v posledním čísle svém. Opomenul totiž p. dopisovatel sdělit, že našeho „Vojmíra“ došly dva přípisy od sl. zp. spolku Kutnohorského „Tyla“ a Kolínského „Dobroslava,“ přejíce nám zdaru k naší zábavě. Jest to zajisté potěšitelný úkaz slovanské vzájemnosti v naší vlasti v této době, a pro nás tím radostnější, čím více se přiznáváme, že síly naše poněkud ještě slabé a nevyvinuté jsou, avšak podněcuje nás to k větší vytrvalosti a doufáme, že „Vojmír“ náš k vyšší dospěje dokonalosti. Když jsem byl přečetl u prostřed zábavy ony dva dopisy, jež dříve náš „Vojmír“ velmi tklivě dojaly — ctěnému obecenstvu, jehož se také týkaly, provolal první p. Th. Dr. Frýdek, výkonný úd „V.“ a ředitel hl. šk. oběma spolkům slavné: „Sláva,“ jež od velmi četného obecenstva hlučně opětováno bylo. Příležitostně se přiznávám, že jsem k nadzminěné akad. volil těžké sbory, opakují ale výrok hudby znalých mužů, již vyznali, že takové provedení od mladistvého „V.“ neočekávali, a sám podotýkám, že ještě o novém roce „Vojmír“ při svém konstituování podobal se neopeřenému ptáčeti. Ke dni 27. září t. r. hodlám uspořadati podobnou zábavu a sice k oslavě zasvěcení zcela nově upraveného chrámu Páně. O Velehradské slavnosti bude „Vojmír“ nejméně 5 údy zastoupen. Srdečné: Na zdar! všem zpěv. spolkům!

Fr. Bg. Vosyka, řed. „Vojmíra.“

—k. Od Smutné. (Kronika zpěváckého spolku v Milevsku.) Bylo to 1. února tohoto roku, co pánové L. Unger a V. Rynda vyzvali přátele hudby, aby utvořil se spolek zpěvácký; více vážných mužů získáno, již vlastnoručně své přistoupení osvědčili. Vypravovány jsou stanovy a vyvolen prozatímní výbor; ředitelem jest p. Kypřta; zdejší učitel, sbormistrem pan J. Sklenář, c. k. knihovní, jenž z všelikých příčin odstoupil, které místo p. ředitel zastává; pánové: M. Dr. Veger, důstojný katecheta P. Aug. Miškovský a Jos. Pícka, c. k. příručí, byli zvoleni za výbory; pokladníkem stal se p. Čáp, kancelářský hospod. úřadu, a jednatelem p. Unger, mladší učitel. Zpěv cvičen ve 3 odděleních, k čemuž pánové V. Rynda a p. J. Nikolini ochotně co učitelé zpěvu přispěli; pokračováno rázně, tak že spolek již 1. dubna překvapil p. t. pana Pícku, jednoho milovaného z vůdců svých, zastaveníčkem, poněvadž město naše opouštěl. Často se vyskytl spolku odpor z rozličných stran, neb povstali mnozí, kteří uznati nechti, že zpěv srdce šlechtí a rozjařuje, mysl lidskou konejší a vyjasňuje; dále rohy starého coparství posud ještě vyčnívají, jimžto veškerá novota odporna jest. Dne 26. května uspořádal spolek pro své údy odpůldne bezplatnou

*) Za článek nám zasláný srdečné díky; v příštím čísle jej uveřejníme.

produkcí v blízkém lese Bělohradě. Zapěno bylo rázně a čistě ze Záboje: „Kozácká“ od Jos. Procházky, „Staročeská“ od Škroupa. „Píseň Šumavanů“ od Jirgesa, Hymna večerní od Pecha. „Svorný duch“ od Suchánka a nato „Kde domov můj?“ Pan Čáp nám přednesl výborně „Svornost v národu“ od Crhy, sl. M. Kypřova: „Můž bez slzí“ od Melišové-Köršnerové, sl. Butova „Poslání dcerám Českým“ od Crhly a sl. Valentova „Oklamaná naděje;“ přednášky byly vesměs zdařilé. I zdejší kapela provedla dokonale skladby hudební. Byl tedy výsledek neočekávaný, každá přednáška potkala se s hojnou pochvalou. Zábava byla nenucená a srdečná; ačkoli na sklonku mnozí nepovolanci se vynasnažili, představující živý obraz vandalismu, společnost vytrhovatí, nicméně šla tato vesele s průvodem hudby do hostince p. Vodňanského, kde se o půl noci milá zábava ta skončila. —k.*)

Ze Slaného. (Zpěvácký spolek.) Dle usnešení výboru zpěv. spolku „Dalibora“ v Slaném bude se světiti nový praporek téhož spolku, jenž mu byl loňského roku darován od čestného úda Jeho Excellence p. hraběte z Clam-Martiničů. Celá slavnost, aby se mohla důstojně odbývatí, určena jest na dva svátky, ježto připadají ku konci června b. r., a to 28. a 29. na den sv. Petra a Pavla. Pozvání nejbližším zpěv. spolkům se již zaslala a všecko se těší na tuto slavnost, zvláště bude-li počasí příznivé. V neděli 28. června, tedy den před svěcením, se budou hosté očekávat až do 4 hodin odpoledne. Zpěv. spolek „Illahol“ z Prahy bude v poledne uvítán, poněvadž může jeti ranním vlakem. Ve 4 hod. odpoledne má býti společná zkouška na sbory k budoucímu dnu a večer nenucená zábava v zahradních místnostech p. Kozula. V pondělí 29. června má býti na našem krásném a prostranném náměstí v 10 hodin mše sv. u sochy nejsv. Trojice a vlastní svěcení. Při mši sv. má se zpívatí vokální mše C od Horáka s vložkami: „Hospodine, pomiluj ny“ a „Otče náš.“ Při svěcení praporu po vykonalých obřadech mezi řečmi duchovního, dárcce praporu, přednosty praporečníka a některého hosta vloženy budou 2 sbory, a to: „Svatý Václave!“ pak „Náš zpěv.“ z něhož vyňato heslo našeho spolku: „My vítězíme zpěvem.“ Odpoledne ve 4 hod. se chystá velká hudební a deklamatorní akademie s vstupným 50 kr. r. č. za osobu, při níž má účinkovati hornická kapela z Brandejska. Program bude asi tento: 1. Proslov od J. Jahna. 2. „Naše probuzení.“ Sbor od L. Procházky. 3. Hudba. 4. „Rekŭv sen.“ Sbor od Slavíka. 5. Deklamace. 6. „Zpěv Čechů.“ Sbor od Procházky. 7. Hudba. 8. „Žárlivý basař.“ Sbor od J. Zvonaře. 9. Deklamace. 10. Hudba. Po skončené akademii budou očekávat pobozy, aby mohli hosté z Prahy, jenžto si toho přejí, domů se dostatí. Večer pak jest ustanoven ples u „bílého be-ránka.“ — Toť krátký nástin celé nastávající slavnosti. Odchýlil jsem se poněkud od svého pravidla, že popisuji co bude, anto obyčejně jindy psávám, co bylo. Nestává se to bez příčiny. Mám zde účel dvojitý, a to 1) abych zval a 2) abych upozornil toho, kde se k nám vydati hodlá, nebyl-li snad již dávno anebo nikdy ještě v Slaném, na okrášlenou Slanskou horu, s níž daleko do okolí až k Mělníku viděti lze. Jest to hora čedičová, vyhaslá prý sopka, z níž se prýští pramen slané vody. O pěkné zvelebení její v novějším čase, získal si zásluhy p. H. Holweg, nešetře nákladu, aby jí romantičnosti přibýlo. Na temeně jejím vlaje v dobách důležitějších ohromný praporek barvy české. Vyzývající okolní bratrské zpěv. spolky k hojnému účastenství těšíme se na brzké shledání, aby se hlasně rozléhalo heslo naše: „My vítězíme zpěvem!“ Seznam veškerých sborů, jimiž se mají pěvci opatřiti, jest následující:

1. Mše C (vokální) od Horáka.
2. „Hospodine, pomiluj ny.“ (graduale).
3. „Otče náš“ od Bradského. (offertorium).
4. „Svatý Václave“ uprávil Zvonař.
5. „Náš zpěv“ od Zavrřtala.

6. „Naše probuzení“ od L. Procházky.
7. „Rekŭv sen“ od K. Slavíka.
8. „Žárlivý basař“ od Zvonaře.
9. „Zpěv Čechů“ od L. Procházky.

Kronika zpěváckých spolků.

* * Činný zpěv. spolek „Orlice“ v Prostějově na Moravě uspořádal dne 15. května t. r. v místnostech čtenářského spolku ve prospěch svůj koncertní a taneční besedu, jejíž výsledek příznivým nazván býti mohl. Ze sborů provedeny byly: „Prosba o huběnkou“ od sbormistra „Orlice.“ — „Prosba o převoz“ a „Odvedeného prosba“ od P. Křížkovského. První skladba je dosti zdařilá a vyznačuje se zvláštním svým unášejícím triem. Dále zpíval p. A. Konečný Pivodovu píseň „Na mou vlast,“ p. Tauber píseň „Umlklo stromů šumění“ a p. Hlíňák „Slovensko mladé,“ kteréžto poslední velké pochvaly došly. Sl. Talaříkova deklamovala obratně a významně Tylovu „Korunu všech lásek“ a p. Hradecký Drahoňovského „Šaty co medicina.“ Stanovy Prostějovského zpěv. spolku jsou již úradně potvrzeny a byly minulý týden prozatímnímu předsedovi doručeny. Jedná se nyní o praporek, kterýž, jak pevně doufáme, tamější vlastenky spolku porídí, aby k nastávající 1000leté slavnosti na Velehrad s praporem jíti mohl.

* * Výbor zpěv. spolku „Lumíra“ v Příbrami vydal následující provolání: Slavným zpěváckým spolkům jižních Čech! Bažíte se seznámiti s Vámi, drazí bratři, zamýšleli jsme již loňského roku uspořádat výlet na staroslavný Zvíkov a ač jsme i veřejné provolání učinili k Vám, a některé spolky se přihlásily, byl výlet ten pro nahodilé překážky odložen. Opětujem tedy vyzvání to s tím dokladem, že spolek náš výlet ten dne 28. června podnikne. Vyjede o třetí hodině ráno na Čimelice, kdež se s Březnickými, Rožmitálskými, Mirovskými a Blatenskými sejde; o 10. hod. přirazí na Zvíkov, kdež o 11. hod. mši sv. přítomen bude; o 2. hod. s poledne počne pěvecká slavnost. Program jest následující: 1. Píseň sv. Vojtěcha. 2. „Na Prahu,“ sbor od J. Veita. 3. „Staročeská“ od J. Škroupa. 4. „Utonulá“ od Křížkovského. 5. „Mláďa a láska.“ 6. Píseň Šumavanů. 7. Večerní staročeská. 8. „Naprej.“ 9. „Kde domov můj?“

* * Holický zpěvácký spolek „Neptalim“ uspořádal dne 7. června řízením horlivého ředitele Bed. Rektorisu první svou pěveckou, hudební a deklamatorní zábavu dle následovního programu: I. oddělení. 1. Ouvertura z českých národních písní od E. Tittla. 2. Proslov. 3. „Píseň Šumavanů“ sbor od Jirgesa. 4. „České perle,“ koncertní fantasie pro piano od Ed. Nápravníka, přednesla ze zvláštní ochoty sl. Julie Vernerova z Pardubic. 5. Píseň cestujících od Abta. 6. „Ztracené srdce,“ píseň od F. Pivody pro jeden hlas s průvodem piana, přednesl p. Fr. Janda, úd zpěváckého spolku pardubického. 7. „Staročeská,“ sbor od Fr. Škroupa. II. oddělení. 1. kavatina z opery „Trovatore“ od J. Verdiho. 2. „Kovářská“ sbor složený a spolku věnovaný od Bedř. Rektorisu. 3. „Česka“ píseň od J. Škroupa. 4. Píseň přidrání, sbor od Horáka. 5. „Dobrá rada,“ deklamace od Vl. Růžičkové. 6. „Kde domov můj,“ píseň od F. Škroupa. 7. Na zdraví“ sbor od K. Bendla.

* * Zpěvácký spolek „Bořivoj“ v Lomnici uspořádal v neděli dne 31. května 1863 v hostinci u „zeleného stromu“ večerní zábavu. Program byl následující: Oddělení 1. 1. Ouvertura z „Don Juan“ od Mozarta. 2. a) „Má otcina,“ sbor od K. Slavíka. b) „Věrný do smrti.“ Sbor od P. Pavla Křížkovského. 3. „Ženichovy radosti.“ Deklamace od V. V. Trnoblanského. 4. Solo na housle s průvodem piana. 5. „Tam na horách.“ Sbor od J. Suchánka. Oddělení II. 1. Kavatina z „Masandieri“ od Verdiho. 2. „Ženská politika.“ Deklamace od K. Adamce. 3. a) „Svatvečer.“ Sbor od F. A. Vogla. b) „Loučení loveců“ od Mendelssohna Bartholdy. 4. „Konsti-

*) Těšíme se na další dopisy Vaše.

tuce.“ Druhá porce „Ženichových radostí,“ deklamace od V. V. Trnobranského. 5. Valčík. Sbor od F. A. Vogla.

. Zpěv. spolek Polenský „Čestmír“ uspořádá na den 7. června v sále „u Slovana“ k dobrému účeli hudební a deklamatorní zábavu. Program jest tento: 1. Variace od Ed. Marxena na piano pro 4 ruce. 2. „Dar za lásku,“ sbor od Křížkovského. 3. Besední čtení. 4. „Píseň milostná“ dvojzpěv od Ludevíta Procházký. 5. „Kozácká,“ čtvero zpěv od Jos. Procházký. 6. „La Campanella“ od Jul. Egharda pro piano. 7. „Srdce ztracené,“ píseň s doprovázením piana od Pivody. 8. Čtverylka z Moravských nár. písní od Hellera. 9. Besední čtení. 10. „Růžinky stesk,“ píseň s doprovázením piana od Pivody. 11. „Naprej“ sbor od Jenka.

. Zpěvácký spolek „Dalibor“ v Slaném ustanovil na den 29. června b. r. svěcení praporu, darovaného mu od Jeho Excellencí p. hraběte J. Jarosl. Clam-Martinice, a při tom velkolepou hudební a deklamatorní akademii uspořádati, k jejímuž spoluúčinkování veškeré vůkolní zpěvácké spolky účtivě zve. Společná zkouška bude den před tím ve 4. hod. odpoledne. Skladby k provozování určené, jakož i podrobný program slavnostní oznámí se co nejdříve. Přihlášení se trvá do 14. června b. r.

. Kolínský zpěv. spolek „Dobroslav“ zvolil ve své poslední valné schůzi své následující členy do výboru: Pan Mareš ředitel, p. Zelený sbormistr, p. Březina pokladník, p. Dr. Havelec a p. Skalický výborové.

. V Rožďalovicích utvořil, jak se z hodnověrného pramene dovídáme, mužský zpěvácký spolek.

. „Ratibor,“ Hořický zpěv. spolek bude při besedě v Mlazovicích účinkovati, která se tam dne 14. června ve prospěch raněných Poláků odbýváti bude.

. V Sušicích hodlají dívky sestoupiti se v pěvecký spolek. Denně již se pilně cvičí ve zpěvu, a v jedné z nejbližších deklamatorních a hudebních akademií uslyší snad sušický vedle mužského zpěváckého sboru též mnohou skladbu přednesenou od sboru dívčího neb smíšeného. Při té příležitosti upozornujeme na náš článek v „Daliboru“ r. 1862 čís. 28, že též ve Skutči takový spolek se nachází.

Ochotnická divadla.

V Blatné provozovali ochotníci v posledním čase „Český dobrovolník a francouzská selka,“ žert v jednom jednání, pak „Politika v lese,“ veselohra v jednom jednání od J. Puttlitze přeložena od dra. B. Strakatého.

Z Prahy.

— Čácký náš zpěvácký spolek „Hlahol,“ jehož rozkvět, upřímnou snahou podporován, tím více se již přiblížil, uspořádal dne 7. června v sále Žofinském druhý svůj koncert, jenž trefně sestaveným programem a v skutku zdařilými sbory vynikal. Nevíme věru, kterému sboru bychom přednost dáti měli, neb každý se honosil některou dobrou vlastností, buď duchaplnou myšlenkou, neb důmyslným spracováním neb i charakteristickým uvedením v hudbu atd. Kdybychom však již učinili jakousi paralelu mezi jednotlivými sbory, tu postavili bychom sbor Želeňského „Chór strzelců“ do popředí. Charakteristické spracování, trefně volená, harmonická kombinace a veskrz efektní obraty jsou první přednosti tohoto sboru. Jiný podobný sbor téhož směru co sbor Želeňského jest Pozděňův Dvojsbor, jenž o rozumném vedení jednotlivých hlasů svědčí, zvláště však charakteristicky bas provádí. Bohužel nedostalo se sboru tomuto takového provedení, jakého by byl vším právem zasluhoval. Třetí sbor podobné odůry sborů charakteristických jest Měchurův zdařilý „Zpěv podlouníků“ (text od Jahna). Ze sborů klassických slyšeli jsme dvě pěkné staročeské písně, jež p. L. Zvonář obratně ve sbor upravil.

Procházkův sentimentální „Zbezpečení“ na slova F. L. Čelakovského jest skladba, jež činí příznivý dojem na posluchače. Melodie její jest velmi něžná v sólu našich sentimentálních písní národních. Nejvíce se líbil Křížkovského sbor „Dar za lásku,“ a vzdor tomu jest nejslabší mezi všemi sbory, jež jsme od Křížkovského byli slyšeli. Jest zde totiž pochybeno již v hlavním směru sboru, přílišnou rozvlácností jakož i nevhodnou myšlenkou a posléze pro hlasy zpěvné nepřiměřeným spracováním. Ostatně svědčí celek o nehledané harmonii a rutině skladatelově ve vedení hlasů. K závěrku proveden byl Slavíkův již známý sbor „26. srpen“ s průvodem čtyř posonů, které sbor velmi chudě doprovázely; bez pochyby doprovázely prima vista — pak arcit bychom nic přesnějšího očekávati nemohli. Provedení sborů bylo pod pečlivým vedením p. ředitele Hellera velmi dobré. Velmi četné obecenstvo počtilo každý sbor hlučným potleskem. Všechny sbory, vyjímaje poslední, byly poprvé provozovány. # # #

— Koncerty bratří Dopplerů. Ve středu dne 3. a v pátek dne 5. června dali se slavní virtuosové na flétnu pp. František a Karel Doppler, členové dvorního orchestru Vídeňského v něm. zemském divadle slyšeti. V prvním koncertě přednášeli koncert D-moll pro 2 flétny od Fr. Dopplera, pak fantasií na motivy z „Náměsíčné“ a konečně „Upomínku na Prahu,“ koncertní to duo s vetkanými českými nápěvy, jmenovitě „Ach, není tu“ a „Břetislav.“ V druhém koncertě slyšeli jsme fantasií na uherské národní nápěvy od obou bratří složenou, koncertní duo z opery „Rigoletto“ pro 2 flétny od obou bratří složené a karneval Benátský. Oba koncertisté zbudili svou znamenitou technickou zručností, podivuhodnou precísi, svou znamenitou technickou zručností, krásným, lahodným, zvučným tónem a výborným přednesem nemalou sensací a byli mnohokrát voláni. Avšak oba bratři nejsou pouze slavní virtuosové, nýbrž i duchaplní skladatelé. Starší bratr František (nar. 1822 ve Lvově) složil opery „Ilku“ — „Dva husari“ — „Beniowski“ — a „Wanda,“ kterážto poslední letos mnohokrát v dvorním operním divadle Vídeňském se dávala. Děj opery této vyňat jest z polské historie a opera sama hodila by se velice pro české divadlo, v němž se beztoho jen staré opery přetřepávají. Mladší bratr Karel (nar. 1826 ve Lvově) složil maďarské opery „Tábor granátnický“ a „Syn pouště.“ Výteční tito umělci jsou — jak jsme příležitost měli je seznati — velmi šlechetní a skromní, což je tím více zdobí. Oba bratři odebrali se dne 6. června do Drážďan.

— Česká škola pro piano. První dny příštího téhodne vyjde na světlo v obchodnictví Šálka a Wetzlera v Ovocné ulici v Praze theoreticko-praktická škola pro piano s českými národními písněmi co cvičební látkou, již sepsal Jos. Zvonář. Škola ta obsahuje v sobě hojnou zásobu cvičební látky ve spojení s theoretickými rozpravami pro učně i didaktickými pokyny pro učitele. Ponechávajíc sobě úvahu o tomto díle na pozdější časy, obracíme prozatím jen pozornost všech, kdož se vyučováním útlé mládeže ve hře na pianě zabývají k dílu, jakéhož literatura naše až posud postrádala.

— V hudební vojenské školy od jednoty ku vzdělání ve vojenské hudby vydržované, vyučují se chovancové v troubení na polnici, na zvukoroh a zpěvoroh bezplatně, pokud jenom mají nějaké aspoň hudební předchozí vědomosti, obzvláště co se týče řečených nástrojů. S tímto bezplatným vyučováním spojeno jest zároveň celé zaopatření jiného chovo, ješto každýtakový ihned k některému spolkovému pluku se odvede a do jeho kapelly po dvouletém vyučování se vřadí; mimo to obdrží často již za času vyučování nějaké vyznámenání, šarží a přídavky, pokud se toho pilností a schopnostmi hodným býti ukáže. Takoví chovancové musí úplně zdrávi a silni býti, 5 stop výšky a 15tý rok věku svého dokonány míti; při svém přihlášení se musí pak býti opatření křestním listem (nebo výtahem z matriky) a písemným svolením ku vstoupení jejich

k vojsku od rodičů a poručníků vystaveným a místním představenstvem (purkmistrovským úřadem) stvrzeným. Podotknuto ještě budiž, že ono dvouleté vyučování se již čítá zároveň do osmileté kapitulace. Ředitelem hudební této školy jest chvalně známý p. J. Pavlis v č. 171—I. „u Myslíků.“

— O ředitelství Pražských divadel, českého i německého, zamýšlí ucházeti se dle „Pol.“ též p. Friedland, někdy majitel zdejší plynárny. Pan Friedland konkurovati chce jen pod tou výminkou, obdrží-li ředitelství obou divadel.

— Jednota k povznesení vojenské hudby obdržela od známého virtuosa na křídlovku, pana Josefa Strebingra, kapelníka u c. k. 33 pěšího pluku, drahocenou křídlovku z pakfonu darem.

— Znamenitá zpěvačka sl. Adel. Patti není jak se „Mor. Orł.“ dovidá, Italianka, nýbrž rozená Moravanka z Hustopeče. — Ona bude prý též zpívati při hlavní církevní slavnosti na Velehradě. Pan Beránek, jenž jak jsme již oznámili, tuto slavnost řídití bude, učinil prý už smlouvu s 5 znamenitými zpěvačkami, které by se k slavnosti na Velehrad dostavily, a mezi nimi jest též sl. Ad. Patti.

— Sl. Emilie Schmidtova, dvor. zpěvačka v Darmstadtu, která k zotavení svého zdraví v Praze, svého to rodiště již po několika měsících prodlívá, odebere se do lázní Vartenberských. Přejeme vroucně, aby se naše slavná krajanka brzy uzdravila.

— Josef Gartner †. Chvalně známý c. k. dvorní varhaník Josef Gartner zemřel po krátké nemoci dne 30. května 1863 o půl 11. hod. dopoledne v 67. roce svého stáří na ochrnutí plic v Praze. Pohřeb jeho odbyval se dne 1. června. Jak známo zhotovil Gartner mnoho důkladných varhan, mezi jinými též pěkné varhany s celým pedálem do školy varhanické, jejížto čestným členem on byl. Mimo to sepsal Gartner „Krátké poučení o varhanách,“ jak jsou vnitř staveny a zřízeny a jak v dobrém stavu se zachovati ano i nepatrnější opravy, kde varhanáře není, od varhaníka samého vyříditi se mohou. Knížku tuto v němčině sepsanou přeložil do češtiny Norbert Vaněk a vyšla v Praze roku 1834 u J. Spurného s 5 kamenotisky.

— Náš rodák Charles Wehle přibyl s cellistou Kletzerem dne 17. dubna do Alexandrie, kdežto dne 25. dubna koncert pospolu uspořádali. Kletzer přednášel skladby od Servaise a Wehle komposice svého útvaru. Čistý výnos koncertu tohoto byl pro oba umělce příznivý; vytěžiliž 2.000 franků. Dne 29. dubna odebrali se oba do Kaira, odkud Ch. Wehle výlet k Pyramidám učinil.

— Leopold Jansa, virtuos na housle a rodič z Oustí nad Orlicí, uspořádal nedávno v Londýně, kdež as od r. 1849 žije, koncert, jenž ze skvělého se těšil výsledku. Mimo kvartett svého útvaru přednášel Janca s mnohými umělci septet od Beethovena a provedl s Denreutherem a Kreutzerem sonatu od Beethovena pro housle a piano. V koncertě tom účinkovali též dámy: Liebhardtová, Ellingrová a p. Formes. Pan Jansa, došel od četného obecnstva veliké pochvaly.

— „Úplný slovník hudební“ jest titul díla od V. V. Mareše, jehožto první sešit v komisi národního kněhupectví p. E. Petříka v Praze vyšel. Knížka ta obsahuje vysvětlení hudebních slov a krátké náčrtky životopisné a jest našemu slavnému Ferd. Laubu věnována. O knížce této podáme, jakmile ukončena bude, zevrubnou kritiku; prozatím však upozorňujeme p. spisovatele na to, aby nám v „Dodatecích“ podal stručné nástin životopisné skladatelů, kteříž v prv-

ním tomto sešitu vynechány jsou, jako: Adam Jan, skladatel českých písní; Afanasjev, ruský skladatel komorní hudby; Adam de la Halle, jehož scénická hra „Jeu de Robin“ za první komickou zpěvohru se považuje; Afranio, vynálezce fagotu; Alabjev, výtečný skladatel ruských písní; Ambrož sv., jenž do církve západní zavedl zpěv střídavý s antifoniemi; Blumenthal Jak., skladatel zdařilých salonních komposic; Brosig Mor., jenž co skladatel varhanních komposic se vyznačil; Bárta Jos., skladatel českých písní; Bendl Karel, skladatel českých písní a sborů; Bülow H., skladatel a pianista, (viz „Dalibor“); Čermák Jos., skladatel českých písní; Čejka dr., jenž vydal terminologii hudební a přeložil Škroupovu školu hudební; Ludvík z Dietrichů, skladatel znárodnělé „Moravo, Moravičko milá;“ Dargomijský, výtečný ruský skladatel atd. Ostatně jest práce p. Marešova záslužná a svědčí o pilnosti; co bychom ještě vytknuli, jest to, že „Agnus Dei“ (str. 9) není, jak v knížce mylně udáno, čtvrtý, nýbrž šestý díl mše. Poručujeme dílko toto všem hudebníkům a přátelům hudby a to tím více, anto spisovatel náklad na ně sám vede.

— „Průvodce v oboru českých tištěných písní pro jeden neb více hlasů“ jest titul knížky, kterouž Em. Meliš, redaktor „Dalibora“ a Jos. Bergmann, ředitel zpěv. spolku v Ml. Boleslavi, tiskem vydali. Ačkoliv se jeden z našich znalců hudebních p. Leop. Zvonar o knížce této v „Nár. list.“ čís. 127 chvalně vyjádřil, musíme se přec o nedostatecích a omylech v této knížce zmíniti. Páni sestavitelé vynechali totiž ve své knížce mnohou skladbu, kteráž pro úplnost tam chyběti neměla. Že do větru nemluvíme, chceme hned dokázati. V oddělení národních písní českých pohřešujeme „Výbor nářevů národních písní“ s průvodem piana od Jos. Drahorada, který v Praze r. 1852 vyšel. Výbor tento obsahuje 16 národních písní náležitě a vhodně harmonisovaných a sice: „Starý minet“ — „Loučení“ — „Obkročák“ — „Hoře“ — „Čertova skála“ (nářev od Drahoroda) — „Žezulka“ — „Odpověď kukačky“ — „Kukačka“ — „Oči černé“ — „Skřivan s poselstvím“ — „Vlašovička“ — „Skřivan“ — „Holubičky“ — „Vlašovička“ — „Kukačka a holoubek“ — „Tri kukačky“ (nářev od Drahoroda). V oddělení „Překlady“ vynecháno několik zpěvů, které zde k vůli úplnosti podáváme. Chybíť ve spisu tomto píseň „Loučení-se Stuartky“ od Tomáška, která v českém a německém jazyku v Praze vyšla; dále „Píseň národův“ od Haydna, v něm., polské, české, rusínské, uherské, latinské a italské řeči, která r. 1831 ve Lvově vyšla; dále „Stvoření světa“ od J. Haydna, v českém překladu od Jana Kruchiny, které r. 1805 ve Vídni u Hrašanského vyšlo. Čís. 322 „Průvodce“ „Hrob“ od Pitsche nepatří do původních písní; jest to překlad z německého a vyšel r. 1831 v Praze, což tam udáno není. U písní národních čís. 457 a 459 není udán rok, kdy tiskem vyšly. První svazek „Národních písní“ od Martinovského, čís. 457 vyšel roku 1842 a třetí čís. 459 r. 1847. Na stránce 210 má státi při jméně Jos. Förster rodiště Osenice, nikoliv Vosenice; na str. 213 při jméně Jelen má státi: „stal se r. 1849 archivářem,“ nikoliv 1809; na str. 221 vynechán jest při jméně Veselský rok jeho narození, totiž 1819. Na stránce 223 nenachází se při jméně Žitek žádného náčrtku životopisného a přec jest tento v Jungmannově literatuře udán. Žitek Antonín Vác., nar. 3. září 1795 v Štáhlavě, stal se 12. srp. 1821 knězem, byl nejprv kaplanem Mšeckým a jest prý nyní vikářem. Při písní „Oči modré“ čís. 719 není udán rok, kdy tiskem vyšla, totiž r. 1846. Na straně 227 nemá státi jméno Mašek, nýbrž Sedláček, jenž pod jménem Vorlický několik básní napsal. E. Z.